

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Breviario Concionatorio, Strenæ, Fidelis Prophetissa Concionibus de B. M. Virgine serviens, Conciones Occurrentes & Funebres

Tylkowski, Wojciech

Oliva, 1686

De his quæ fuerunt circa Nativitatem Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51821](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51821)

hil horum hic intueor: *Transferunt illa omnia tanquam umbra, & tanquam nuncius præcurrens, & tanquam navis que transit fluctuantem aquam, cujus cum præterierit, non est invenire vestigium.*

Hanc dico tam salutarem doctrinam possitis haurire in schola illa sepulchri si frequenter illam adiretis, ac dociles & attentos discipulos ibidem vos præberetis. Sed proh dolor, pauci hanc scholam adeunt, aut si adeunt, parum in ea proficiunt. Equidem crediderim esse fanaticum aliquem cacodæmonem qui ab hac nos tam utili schola arceat, qui hujus rei de qua agimus, meditationem, contemplationem, & Philosophiam, nobis avertat, vel excutiat. Quis foret enim alioqui possibile ut hujus rei tam citò eventuræ, tam alta nos oblivio caperet?

Omnes viam mortis ingredi necesse est, testatur hæc natura, docet experientia, clamat Scriptura, *statutum est omnibus hominibus semel mori.* Non licet hic nobis uti vocabulo, *fortè*, sicut faciebat Eva cum diceret, *ne fortè moriamur.* Sed vocabulo, *certò*, & *infallibiliter.* In omnibus sermonibus vocabulum *fortè* locum habet, hic verò minimè, &c. Sit ergò cuilibet quilibet annus suspectus, sit & quilibet mensis, quælibet dies, quælibet hora, &c. Et cogitemus singula horum dum currunt, nobis esse postrema juxta illud Eccl. 38. *Mihi heri, tibi hodie.* Si sic fecerimus, futurum est ut maturante morte non timeamus, sed cum fiducia dicamus, *Mori non timeo in Christo.*

PARS SECUNDA.

Strenæ Particulares.

STRENA I.

De his quæ fuerunt circa Nativitatem Christi,

Seprem sunt in Ecclesia Status seu condiciones hominum,
1. Magistratus Ecclesiasticus. 2. Magistratus civilis. 3. Status

H 2

Vir-

virginalis. 4 Status vidualis. 5. Status conjugalis. 6. Adolescentes. Pueri. 7, Famuli, singulis istis afferemus Strenas ex Natalitiis Christi.

Incipiamus à Statu *Ecclesiastico* seu Sacerdotali. Huic in Strenam dono *Stellam* illam admirabilem, quæ Orientales Magos fulgore suo, & conspicuâ claritate præcessit, & in domum Bethleemicam, ubi Christus adhuc infans erat, adduxit. Et quidem convenienter hæc illis offertur stella, quia sicut illa stella fulgidâ quâdam claritate illos antecedebat donec venirent in locum ubi erat Puer, ita Ecclesiasticorum & Sacerdotum est, lucidis bonorum operum exemplis antecedere laicos & sæculares dicente Christo D. Matth. 5. *Vos estis lux mundi. Et, Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona;* juxta id quod & Magi dicebant. *Vidimus Stellam ejus.* Hi enim potissimum sunt qui in medio nationis pravæ atque perversæ lucere debent sicut luminaria in mundo. Hi sunt, qui videre & cavere debent, ne lumen quod in iis est, tenebræ fiant. Ne cum aliorum debeant esse duces, ipsi etiam in tenebris ambulent. Et sic tam ipsi, quàm alii, quorum duces sunt, turpiter corruant. *Si enim cæcus, Matth. 15. cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt.* Hæc stella oriens fuit. Imitentur Sacerdotes eum de quo scriptum est Zach. 6. *Ecce vir, Oriens nomen ejus.* Pf. III. *Exortum est in tenebris lumen rectis.* Et. *Visitavit nos Oriens ex alto.* Sint Ecclesiastici fideles aliorum duces, ducant statum sæcularem per hujus mundi tenebras ad cognitionem veræ lucis, quæ est Christus D. qui de seipso dicit Joann. 8. *Ego sum lux mundi.* De quo & Joannes Joann. 3. *Lux venit in mundum, & dilexerunt magis tenebras quàm lucem.* Ducant errabundos per viam veritatis & mandatorum DEI. Ducant populos in Jerusalem, quæ est domus pacis; in Bethleem, quæ est domus panis. Id est, monstrent sæcularibus viam, quæ tendit ad

coele-

coelestem patriam, ubi est sempiterna pax, Isai. 32. Ubi fedetur in pulchritudine pacis & requie opulenta: ubi Angelorum panis comeditur, de quo scriptum est Luc. 14. *Beatus qui manducabit panem in regno DEI.* Hoc totum Sacerdotes exactè fecerint, si aliis præluxerint verbo doctrinæ, & exemplo vitæ iuxta salutarem Apostoli monitionem, sic adhortantis suum discipulum. Tit. 2. *In omnibus prabe temetipsum exemplum bonorum operum in doctrina & integritate.* Et licet hæc stella ad modicum tempus lumen suum Magorum obtutibus subtraxerit, dum scilicet cum Herode in Jerusalem agerent, tamen egressis ab Herode mox iterum apparuit, neq; eos deseruit, donec ad optatum pervenerent locum. Ad eundem modum si contingat Ecclesiasticos dum tractant cum Herode amisso lumine bonorum operum tenebris peccatorum obcœcari, dum sæcularibus implicantur negotiis, dum in aulis Principū versantur. *De humano namq; pulvere necesse est etiam Religiosorum corda sordescere,* ait D. Leo. Si, inquam, id eveniat, ut ad tempus aliquod lumen exemplaris vitæ abscondant, conentur mox iterum illud omnibus conspicuum reddere, tantòque vivant sanctiùs, quantò majora de se pravitate exempla dederunt. Meminisse namque debent aureorum illorum verborum D. Greg. hom. 17. *Nullum, puto Fratres charissimi, ab alio majus præiudicium quam à Sacerdotibus DEUS tolerat, quando eos quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se pravitate exempla cernit.* Quando ipsi peccamus, qui peccata compescere debuimus, Nulla animarum lucra quærimus, ad nostra quotidie ludia vacamus, terrena concupiscimus, humanam gloriam intentam mente captamus. Et quia eo ipso quo ceteris prælati sumus, ad agenda qualibet majorem licentiam habemus, susceptæ benedictionis ministerium vertimus ad ambitionis argumentum DEI, causas relinquimus, ad terrena negotia vacamus: locum sanctitatis accipimus, & terrenis actibus implicamur. Videant igitur Sacerdotes, ne

res, ne de istorum sint numero. Porro quia inter Ecclesiasticos præcipui sunt Episcopi, Prælati, & Pastores, qui ex eo quod benè præfunt. 1. Tim. 5. *Duplici honore sunt digni*, ideò etiam peculiarem illis Strenam offeram, quamvis & præcedens illis potissimum conveniat. Do itaque & his loco Strenæ Pastores illos, qui in nocte Nativitatis vigilabant Luc. 2. & excubabant super gregem suum contra incursum luporum aliarumvè ferarum. Est enim Pastorum & Prælatorum vigilare, pro subditorum salute, eosque defendere contra rabidos luporum, id est hæreticorum morsus Act. 20. *Attendite ait Apostolus vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit regere Ecclesiam DEI, quam acquisivit sanguine suo. Ego scio quoniam post discessionem meam venient lupi rapaces.* &c. Hinc vocantur in divinis literis speculatores, quia scilicet undique prospicere debent, attendereque diligenter, ne grex animarum ab hoste invadatur. Gregor. *Quis enim populi speculator ponitur, debet in alto stare per vitam, ut prodesse possit per providentiam seu vigilantiam.* Utinam igitur Prælati & Pastores imitentur vigilantiam ac sollicitudinem Patriarchæ Jacob in custodiendis ovibus Laban, cui sic locutus Gen. 31. *Viginti annis fui tecum, oves tue & capra steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi, nec captum à bestia ostendi tibi, ego damnum omne reddebam, die noctuq. estu urgebar ac gelu, fugiebatq. somnus ab oculis meis.* Si enim tantam diligentiam adhibuit Jacob pro custodiendis sibi ovibus concreditis irrationalibus, quantam adhibere oportet Prælatos & Pastores in custodiendis ovibus rationalibus, animabus, inquam, Christi sanguine redemptis. Sanè eorum somnus nimis periculosus est, nimisque perniciosus, quandoquidem illis dormientibus navicula Petri, id est, Ecclesia multum periclitetur, iis dormientibus veniat inimicus homo Matth. 13. & superseminet zizania in medio tritici. Quid causæ putatis cur Christus D. vo-

luerit

luerit naviculam illam Matth. 8. in quam ascenderat, operiri fluctibus, & propemodum submergi se dormiente, nisi quòd in se, suoque exemplo docere nos voluerit, quantum Ecclesiae DEI immineat periculum, quanto exposita sit discrimini dormientibus in ea naucleris seu Pastoribus & Rectoribus negligentiae & torporis somno oppressis? Quid rursum causae existimabimus, quòd idem Christus dormientibus in horto tribus discipulis suis, Petro, Jacobo & Joanne, quorum omnium erant oculi gravati, potissimum tamen se ad Petrum converterit, eumque praeter ceteris increpauerit? Marcus enim cap. 14. dicit Christum inuenisse eos dormientes, & dixisse Petro *Simon dormis, non potuisti unà horà vigilare.* Nisi quia, ut sapienter Doctores notant, Petrus à Christo constitutus est supremus in Ecclesia Pastor, cuius proinde praeter reliquis erat vigilare, & gregi sibi commisso attendere? Quid denique causae censēbimus, quòd Dominus Jeremiae Prophetæ cap. 1. quem populo suo praefecerat, statim ostenderit virgam vigilantem, seu ut alii legunt, amygdalinam; nisi quia hanc visione voluit ostendere Praefectorum & Pastorum Ecclesiae esse vigilare, & excubare, ovesque Dominicas custodire, juxta illud Isai. 62. *Super muros tuos Jerusalem constitui custodes, tota die ac nocte non tacebunt.* Nec refert quòd loco *virgam vigilantem*, alii legunt, *amygdalinam* etenim & amygdalina virga hanc virtute praedita à quibusdam dicitur, ut si dormientis capiti, vel cervicali supponatur, evigilare tempestivius faciat. Audi quomodo Sapiens Prov 6. Praefectos & Pastores ad vigilandum hortetur. *Fili si sponderis pro amico tuo &c.* Fac igitur ne dormitent palpebrae tuae. In qua verba pulchrè more suo S. Greg. part. 3. pastoral. *Quisquis ad vivendum aliis in exemplum proponitur, ut sunt propositi Pastores & Ecclesiarum Praefecti, non solum ipse ut vigilet, sed etiam ut amicum suscitet admonetur.* *Somnum enim*

enim

enim oculis dare, est intentione cessante subditorum curam omninò negligere: palpebra verò dormitant, cum cogitationes nostrae, ea quae in subditis arguenda cognoscunt, pigredine opprimente dissimulant. Plenè autem dormire, est commissorum aetia nec scire nec corrigere. Non autem dormire, sed dormire, est, quae reprehendenda sunt quidem cognoscere, sed tamen propter mentis tadium ea increpationibus non emendant. Admonendi sunt itaq; qui prasunt, ut per circumspeditionem oculos pervigiles intus, & in circuitu habeant. Nec verò mysterio carere videtur, quòd veteres nostri Praedecessores, gallum gallinaceum in editiore sacrarum aedium loco constitui voluerunt. Hoc enim signo Pastorum circa Ecclesiam vigilantiam representare voluerunt. Quoties igitur illi templorum limina adeunt, tantisper subsistant, oculos sursum erigant, considerentque avem illam fastigio impositam, Pastores omnes ad vigilantiam excitare, ac quodammodo commonefacere, ut omnem torporem, negligentiam, ac oscitantiam excutiant, meminerint, turpe esse Duci totam somno traducere noctem, cui populi commissi & tanta negotia cura, ut quondam apud Homerum, Agamemnon Graecorum Dux graviter reprehensus legitur.

Sequuntur Praefecti, ac Judices *seculares*, quibus in Strenam dono tres Magos offerentes munera. Discant illi horum exemplo non accipere, sed potiùs offerre munera, ac bene meritis dare praemia; sicut enim justitia postulat, ut malos ac perniciosos afficiant poenâ, ita eadem exigit, ut bonos ac de Repub. bene meritos afficiant honore, praemio, ac munere. Quare non immeritò olim Judices solebant pingi caeci, ac sine manibus, ut significaretur, non debere, nec posse eos habere manus ad accipienda munera, sed ne quidem oculos ad ea conspicienda: munera namque amicitiam conciliant & Judicem emunt. Exiit verò personam Judicis, quisquis amici, vel fer-

viem.

vi empti induit. *Æquitas* sinistram & dextram amoris necat. Talis enim debet esse juris Minister & Judex, ut nullius authoritate Personæ citubet aut vacillet, apud eum libra justitiæ quod ad eò verum est, ut Exod. 23. Dominus noluerit Judicem misereri pauperis, scilicet, in derogationem justitiæ, aut detrimentum partis adversæ. Sanè qui apud Gentes Sapientum nomine gloriabantur, Philosophiam suis fictis historiis te-gendo, Posteritati tradiderunt. Ovid. Metam. 2. Regem quen-dam vellus aureum habuisse, quod Draconi cuidam multo-rum oculorum servandum præbuit, ne ab aliquo surriperetur; at Jason pulveribus à Medea assumptis draconem sopivit & ob-cæcavit, atque ita vellus illud aureum summi valoris ac precii surripuit. Per hunc draconem multorum oculorum figura-ri potest Senatus ac congregatio doctorum virorum, quibus Rex vellus aureum, scilicet regni justitiam administrandam & conservandam committit. Sed quemadmodum non pro-fuit illi Regi, vellus illud pervigili draconi servandum commi-fisse, cum omnes illius oculi pulveribus erant obcæcati, ita neque Regi vel Principi justitiam custodiendam & exercen-dam Senatoribus justitiæ custodibus tradere, si eorum oculi mu-neribus sopiantur. Pulveres enim Jasonis magno incantamen-ti artificio confecti, quid aliud fuerunt quàm largitiones, & munera, quibus licem intendentes Judicem veluti phyltris de-mentant, & incantationibus ligant. Sic munera Judicum ocu-los excæcant, sicque surripitur justitia, & veritas auro vendi-tur. Hanc ob causam distinctè prohibet DEUS in Exodo, ne Ju-dices accipiant munera quæ excæcant etiam prudentes. De ejusmodi corruptis & obcæcatis Judicibus conqueritur DEUS Isai. 1. *Principes tui infideles, socii furum &c.* Et cap. 5. *Ne qui jus-tificatis impium pro muneribus, & justitiam justii aufertis ab eo.* O quam longè alius erat Judex Samuel 1. Reg. 12, qui ultimis suæ

I

vitæ

sup ab

vitæ diebus convocato omni populo confidenter & intrepidè sic dixit. *Loquimini de me coram Domino & Christo ejus, utrum bovem cujuscunq; tulerim, aut asinum, &c.* Et dixerunt, *Non.* Cujusmodi etiam erat D. Paulus sic disertè professus Act. 20. se nullius aurum aut argentum concupivisse, memor verbi Domini, quoniam ipse dixit. *Beatius est magis dare quam accipere.* Talis & Moyles qui de se testatur num. 6. *Tuscis,* quòd *nec asellum quidem acceperim ab eis &c.* Hanc igitur ob causam Præfectis & Judicibus sæcularibus, tres Magos offerentes, non accipientes munera Strenæ loco obtuli. Est nihilominus & alia causa. Nam hi Magi nihil veriti auctoritatem & potestatem Herodis liberè & intrepidè interrogant de vero Messia, & nato Rege Judæorum Jerosolymam ingressi, *Ubi est qui natus est Rex Judæorum?* Ita Judex non debet respicere personam & vultum Potentis, aut Principis, quò minus de veritate sententiam ferat. Debet sese malignis intrepidè opponere pro servanda & tuenda justitia ac publico bono. Eccl. 7. *monet Scriptura. Noli querere fieri Judex nisi valeas virtute irrumperere iniquos.* Rursum. Sicut Magi non leviter asserunt Regem Judæorum, sed nativitatem ejus confirmant testimonio & indicio stellæ Orientalis, *vidimus,* inquit, *Stellam ejus in Orientem;* ita Judex non leviter sententiam ferat, sed videre diligenter debet, an sententia quam fert sic fundata in jure, & possit probari legum testimoniis &c. Nam aliàs frequenter non justum sed iniquum judicium judicaret. Denique hi magi licet essent viri famosi, potentes, & magni, tamen humiliter sese prostraverunt coram nato Puerò, *proci dentes enim adoraverunt eum.* Ita Judex & Præfectus sæcularis colere debet humilitatem monente Scriptura Eccl. 4. *Quantò magnus es, humilia te infra omnes &c.* Denique Magi per aliam viam regressi sunt in regionem suam: Ita Judex relicta viâ iniquitatis & injustitiæ, de qua scriptum est Pl. 110. *Viam iniquitatis remove à me,* capessere debet viam æquitatis & justitiæ, de qua

de qua Prov. 4. *Viam sapientia monstrabo tibi, ducam te per semitas equitatis, quas cum ingressus fueris &c. non habebis offendiculum.* Quam viam si ingrediantur pervenient in regionem suam Patriam nimirum cœlestem, quia testatur Propheta Pl. 14. *Eum in tabernaculo Domini habitaturum, & in monte sancto eius requieturum qui ingreditur sine macula, & operatur justitiam.*

Tertio loco se offerunt *Virgines*, quibus pro Strena dono cultrū quo circumcisus Christus D. cum enim Virgines se immaculatas corpore & spiritu servare debeant, & nihilominus pro fragilitate humanæ carnis sæpenuero in illis exurgant mali appetitus, carnales cupiditates, nociva desideria, illicitiq; motus & passionēs: debēt hæc refecare, & rescindere. Debent circūcindere carnales voluptates. Debent Coloss. 6. *mortificare membra sua quæ sunt super terram, ut non regnet peccatum in mortali eorum corpore,* debent castigare corpus suum, & in servitatem redigere, 1. Cor. 9. *ut non reprobentur à Domino cupiditatibus victæ, pravisque inclinationibus, & oblationibus succumbentes.* Quemadmodū autem carnalis circumcisio fiebat cultro non ferreo, sed lapideo sive acuta petra, ita & virgines in hac spirituali circumcisione utentur operā & subsidio petræ, quæ verò est Petra nisi Christus D. de quo Paul. 1. Cor. 10. *Petra autem erat Christus.* Per hoc ergo significatur, Virgines in illa sua circumcisione, implorare debere opem & auxiliū Christi, ut ab eo accipiant virtutem & fortitudinē, continentiam ac castitatem: sine ipso enim hæc dona non habentur. Hinc Sap. 8. *Ut scivi quoniam aliter continens esse non potui nisi Deus det &c.* Rursum in circumcisione dolorosa effundebatur sanguis quasi in quodam martyrio, ita etiam virginitas Martyrio comparatur, ut enim virginitas servetur illibata, innumeræ difficultates vincendæ sunt, ob quod meritò ebori comparatur, quod cum natura album sit, nimia vetustate rubeum efficitur, ac Martyrio seu effusioni sanguinis assimilatur. Hinc D. Ambr. 1. 1. de Virginit. *Non ideo laudabilis virginitas quia in Martyribus*

reperitur, sed quia ipsa Martyres facit. Quod ergo Saphira circumcidens filium suum dixit Moyse Exod. 4. *Sponsus sanguinum tu mihi es*, hæc quælibet Virgo diu castitatem servans Christo D. jure dicere potest. Quamvis autem virgines multa circumcidere debeant, potissimum tamen cor & oculos, Cor circumcidendum est ab inmundis & noxiis cogitationibus. Hinc Dominus apud Jerem. 4. *Lava à malitia cor tuum Jerusalem ut salva fias &c.* Et Pl. 4. *Quæ dicitis in cordibus vestris, in cubilibus vestris compungimini.* Meminerint Virgines scriptum esse, Matth. 5. *Beati mundo corde quoniam ipsi Deum videbunt.* Et Pl. 23. *Quis ascendet in montem Dei &c.* *Innocens manibus & mundo corde.* Denique Prov. 22. *Qui diligit cordis munditiam efficietur amicus Regis.* Oculi verò circumcidendi ab illecebrosis & curiosis rebus hujus mundi, neque cum Dina curiosè volente videre personas alienigenas turpiter ruere contingat. Gen. 34. De qua sic D. Bern. tract. de grad. humiliat. *O Dina, quid necesse est ut videas mulieres alienigenas, qua necessitate, qua utilitate? an sola curiositate? etsi tu otiosè vides, sed non otiosè videris, tu curiosè spectas sed non curiosè spectaris. Quis crederet illam tuam otiosam curiositatem, vel curiosam otiositatem fore post non otiosam, sed tibi, tuis, hostibusq; tum perniciosam?* Et D. Hieron. ad Eustochium, *Dina egressa corrumpitur. Nolo te sponsum querere per plateas, nolo te circumire angulos civitatis, foris vagentur virgines stultæ, tu intrinsecus esto cum sponso. Semper te cubiculi tui secreta custodiant, semper tecum sponsus ludat intrinsecus &c.* Si hoc virgines rectè observarēt non tot cum Dina perirent, nunc autem piget dicere, ait idem Hieron. quot quotidie virgines ruant, quantas de suo gremio perdat mater Ecclesia, super quæ *Sydera inimicus superbus ponat thronum suum?*

Quarto loco statuendæ sunt *Viduae*, quibus in Strenam offero *Annam Prophetissam Viduam*, de qua legitur Luc. 2. quod serit in diebus multis, & vixerit cum marito suo annis septem à vir-

proces-

ginitate sua, & hac vidua usq. ad annos 84. que non discedebat de templo, in jejuniis, obsecrationibus serviens nocte ac die. Præclara sanè encomia hujus mulieris viduæ, multæque in ea paucis his verbis denotantur virtutes, quas optarem omnes alias viduas æmulari. Legimus in Deut. cap. 23. Moysen benedixisse Aler, ac inter cæteras benedictiones ejus dici. *Sicut dies juventutis tuæ ita & senectutis tuæ.* Impletur verò hæc benedictio in hac vidua, quæ à juventute usque ad senectam indefessè servivit Domino. En verò viduam de qua Ps. 131 *Viduam ejus benedicens benedicam.* De hac vidua dicitur quòd vixerit cum marito suo, non seorsim factò divortio, nec cum aliis viris, sed cum marito suo. Laudandæ viduæ quæ vixerunt cum maritis suis, non cum alienis. Rursum dicitur, vixissè septem annis cum marito suo à virginitate sua, quo inuitur fuisse virgo cum nuberet, & incognita viro. Utinam omnes cum nubunt à virginitate sua nubèrent. Sed pro dolor! multæ cum matrimonio junguntur jam non sunt virgines. Commendatur etiam hæc vidua ex eo, quòd plurimis annis in viduitate sua permanserit. Ita & illæ viduæ laudandæ, quæ continenter vivunt, nec ad secundum matrimonium facillè redeunt. Parum enim commendandæ, quæ mox post obitum prioris mariti ad alias nuptias convolant, multò minùs quæ pluribus maritis, successivè nubunt. Narrat D. Hieron. ad Gerontiam de Monogamia rem quasi incredibilem, ut ipse fateatur, sed multorum testimoniis approbatam. *Ante annos, inquit, plurimos cum in chartis Ecclesiasticis juvenarem Damasum Romanæ urbis Episcopum, & Orientis atq. Occidentis Synodicis consultationibus responderem, vidi duo inter se paria vilissimorum è plebe hominum comparata. Unum qui viginti sepelisset uxores, alteram quæ vigesimum secundum habuisset maritum, extremo sibi, ut isti putabant, matrimonio copulatos. Summa omnium expectatio virorum pariter ac mulierum, post tantas rudes,*

quis quem efferret prior. Vicit maritus, & totius urbis populo confluente coronatus, & palmam tenens adoramq; per singulos sibi acclamantes uxoris multinuba feretrum precedebat. Imitari præstat hanc viduam, quàm multinubas illas ac in deliciis viventes viduas. Audi quomodo commendetur fortissima illa castissimaq; vidua Judith cap. 13. *Joachim summus Pontifex de Ferusalem venit in Bethuliam cum universis presbyteris suis, ut videret Judith, quæ cum exisset ad illum benedixerunt eam omnes unâ voce dicentes. Tu gloria Ferusalem, tu letitia gentis nostra &c. Idèò benedicta eris in æternum.* Denique laudatur hæc vidua ex eo quòd non discederet de templo nocte & die serviens DEO. Tales veræ viduæ sunt juxta illud D. Pauli I. Tim. 5. *Quæ verè vidua est spectet in DEUM, & in let orationibus & obsecrationibus nocte & die.* Discant ergò omnes viduæ hanc insignem viduam imitari.

Sequuntur quinto loco *Conjugati*, quibus do in xenium insignes illos duos *Conjuges: Zachariam & Elisabetham*, Parentes Præcursoris Domini, quorum etiam laus in Scriptura habetur, Luc. 1. *Erant iusti ambo ante DEUM incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini sine querela.* Notanter dicitur, ambo fuisse justos, non alterutrum eorum tantum. Sunt enim multi *Conjuges*, quorum unus bonus est, alter malus, unus Catholicus altera hæretica aut è diverfo. Unus pacificus, altera turbulenta, aut vice versa. Unus ædificat, altera destruit, aut è contrà. Fortunata verò illa sunt conjugia, quando ambo sunt boni, ambo iusti, ambo Catholici, ambo pacifici, ambo ædificativi. Beata illa domus in qua uterque conjux ejusdem voluntatis, & unum & idem pari voluntatis consensu exequantur, ubi enim alter eorum claudicat, & à recto ordine deviat, accidit ut in boum jugo si alter retrocedat & fugiat progrediente altero. *Ambo iusti erant.* Gen. 13. Abraham & Sara sancto matrimonii jugo copulati. Ambo orationibus & devotioni intenti, Tob. 7.

Tobias

Tobias & Sara. Ambo Jerosolymam descendunt pietatis ergo Luc. 2. *Secundum consuetudinem diei festi*, Joseph & Maria. Erant etiam ambo justi ante DEum Zacharias & Elisabeth, non tantum coram hominibus ut Pharisei, quorum justitia reprobatum dicente Christo Luc. 16. *Nisi abundaverit justitia vestra plus quam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum caelorum.* Et alibi Luc. 16. Phariseis dicit. *Vos estis qui justificatis vos coram hominibus.* Illud etiam. *Ante Dominum*, significat eos habuisse virtutem undiquaque absolutam & perfectam: cum enim literæ Divinæ aliquid magnum & excellens significare volunt, usitata phrasi dicunt, *Ante Dominum*, vel, *coram Domino*. Ut Gen. 10. *Robustus venator coram Domino*. Id est. Excellentissimus venator. Et Gen. 13. *Erant Sodomitæ peccatores coram Domino*, id est, maximi, & gravissimi. Ejusmodi perfectam & excellentem virtutem studeant Conjuges imitari. Tertio commendantur, quod *erant incedentes in omnibus mandatis & justificationibus Domini.* Qui enim universam legem servaverit, Jacob. 2. *offenderit autem in uno factus est omnium reus.* Quid namque profuerit si omnes alicujus civitatis portæ clausæ fuerint ad arcendos hostes, si vel una pateat, ac referetur, per quam hostis iniret? Quid proderit navem undique stipari relicta unâ duntaxat rimâ, per quam aqua subintret? Oportet igitur omnia mandata custodire ac dicere cum Psalmista. Ps. 118. *Ad omnia mandata tua dirigebar, omnem viam iniquam odio habui.* O beatos conjuges qui sic universam DEI legem observant, quique B. Virginem audiunt sic monentem Joannis 2. *Quaecunque dixerit vobis facite.* Quarto, dicuntur vixisse *sine querela*, utpote omnibus grati, chari, & amabiles, sic de Moysè legitur Ecclesiastici 45. *Dilectus DEO & hominibus Moyses cujus memoria in benedictione est,* Et de Judith cap. 8. *Erat in omnibus famosissima,*
quoniam

Quoniam timebat DEUM valdè, nec erat qui de ea loqueretur verbum malum. Et Paulus Rom. 12. Providebat bona non solum coram DEO, sed etiam coram hominibus. Et rursus 2. Cor. 6. Nemini dantes ullam offensionem. Denique Philip. 2. Omnia facite sine murmuratione, ut sitis sine querela simplices Filii DEI in medio nationis prave atq; perverse. Discant ergo Coniuges horum exemplo, sic cum omnibus agere & conversari, ut omnibus grati sint ac dilecti, utque nullus de illis loquatur verbum malum.

Sextum locum obtinent *Famuli & Famule*, quibus in Strenam do unum ex novis nominibus novi Regis Bethleemici, videlicet Isai. 8. nomen *Accelera*. Vocatus hoc nomine fuit eò quòd mira celeritate promptissimàque obedientià opus redemptionis nostræ perfecit Pl. 18. *Exultavit ut gygas ad currendam viam suam*, scilicet humanæ salutis. Et Cant. 2. *Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles. Veniendo quippe ut ait Divus Greg. hom. 19. ad redemptionem nostram, quosdam ut ita dicam saltus dedit. Vultis Fratres charissimi ipsos ejus saltus cognoscere? de cælo venit in uterum, de utero venit in præseppe, de præseppe venit in crucem, de cruce venit in sepulchrum, de sepulchro rediit in cælum.* Festinabat Christus ad sanguinem suum pro humano genere fundendum, sicut cervus desiderat ad fontes aquarum. Hinc ipse dicit Luc. 12. *Baptismo habeo baptisari, & quomodo coarctor usq; dum perficiatur?* Tam vehemens fuit ejus desiderium patiendi, ut dilatio & mora fuerit ingens poena, unde in ultima cœna Judæ proditori dicebat Joann. 13. *Quod facis fac cito.* Hanc ergò promptitudinem obediendi Paternæ voluntati, hanc festinam sedulitatem imitentur famuli & famulæ in exequendis mandatis suorum Dominorum. Tales erant servi illius Centurionis Matth. 8. De quibus in Evangelio ita loquitur, *Nam & ego sum homo sub potestate constitutus, habens sub me milites.*

militēs, & dico huic vade & vadit, & servo, fac hoc & facit. Talis & ille servus Evangelicus cui Paterfamilias mandaverat ut exiret citò, Luc. 14. in plateas & vicos civitatis, & pauperes ac debiles, & cæcos & claudos introduceret in domum convivii, qui mox iussa perficiens respondit. *Domine jam factum est ut imperasti.* Talis & Abrahæ servuserat quem in Mesopotamia miserat Gen. 24. ad quærendam Isaac uxorem, qui in hospitio existens comedere noluit donec loqueretur sermones suos quos in mandatis habebat. Exequantur servi promptâ obedientiâ voluntatem Dominorum, meminerintque scriptum esse Luc. 12. *Servus qui cognovit voluntatem Domini sui, & non se paravit, & non fecit secundum voluntatem ejus, vapulabit multis.* Meminerint servum pigrum & inutilem Matth. 22. ligatis manibus & pedibus projici in tenebras exteriores. Sint Dominis suis in omni timore subditi, non tantum bonis & modestis, sed etiam dycolis ut Apost. Petrus monet 1. Petr. 2. *Sint oculi Servorum semper in manibus Dominorum suorum Pl. 122. Et oculi ancille in manibus Domine suæ,* ut Psalmista ait. Cui exhibent se, servos ad obediendum servi sint ei, & expectent à Domino Rom. 6. omnis obedientiæ mercedem in cœlesti regno, ubi non jam servi dicentur, sed amici Christi, juxta illud Joan. 14. *Jam non dicam vos servos, quia servus nescit, quid faciat Dominus ejus, sed amicos, quia omnia quæcumq; audivi à Patre nota feci vobis.*

Ultimò se offerunt *Pueri & Puella*, quibus pro Strenâ largior dulcedinem nominis JESU. Pueri enim dulcedine gaudent & delectantur. De dulcedine autem nominis JESU, vide, quæ diximus 1. Parte Strenâ 1.,

K

STRE-